

КОМУНИКАЦИЈА ДЈЕЦЕ СА УМЈЕТНИЧКИМ ДЈЕЛИМА

Јелена Шкундрић
Дијана Милановић
Данијела Рикић
Дијана Јанковић
Весна Тодоровић

Апстракт: *Комуникација је суштински елемент људског искуства. Кроз комуникацију, ми изражавамо своје мисли, осјећаје и идеје и разумијемо и тумачимо свијет око нас. У том контексту, умјетност представља један од најмоћнијих начина комуникације који је доступан човјеку. Умјетничка дјела, као изрази људске креативности и имагинације, имају способност да нас дотакну на емоционалном, интелектуалном и духовном нивоу. Умјетност има моћ да инспирише, подстиче машту и изазива емоције код људи свих узрасних група. Дјечја потреба да комуницира с умјетничким дјелима свједочи о најранијој повезаности човјека и умјетности. Дјеца имају природну склоност ка креативности и изражавању, а умјетност им пружа јединствену прилику да се изразе и комуницирају с другим облицима људског изражавања.*

Посебно занимљива тема је комуникација дјеце са умјетничким дјелима. Дјеца су отворена, испуњена маштом и осјетљива на доживљаје који их окружују. Умјетност пружа јединствену прилику да се успостави веза између дјетета и умјетничког дјела, омогућавајући им да истраже и изразе своје свјетове на нов и креативан начин, о чему ће бити више ријечи у раду.

Кључне ријечи: *дјеца, умјетничка дјела, комуникација*

УВОД

У ликовном васпитању и образовању незаобилазан аспект, осим подстицања дјечије креативности и ликовног изражавања, јесте доживљај или сусрет ученика с умјетничким дјелом (Žuranić Benić, 2011). Гарднер (1999) истиче да дјеца треба да упознају значајна дјела ликовне умјетности, те им се треба омогућити сусрет с особом која посједује знање и вјештине, као и способност којом ће дјетету приближити знање о умјетности на различите начине.

Фелдман (1970) и Шапман (1978), говорећи о естетском васпитању млађе дјеце, држе да већ код предшколског дјетета постоји капацитет за естетски одговор. Фелдман тврди да дијете већ у вртићу може спонтано извести исте радње као што их изводе и професионални ликовни критичари – описивање, анализирање, интерпретирање и просуђивање, али по насумичном редослиједу.

Комуникација с ликовноумјетничким дјелом започиње одабиром ликовног дјела за презентацију. Избор ликовноумјетничких дјела за ученике никако не би требао бити случајан (Žuranić, 2009), те о истом треба водити рачуна и прилагодити узрасту ученика.

Дијете се ликовно изражава како би приказало оно што га занима и узбуђује. Са друге стране одушевљава га материјал с којим ради и сам процес рада те непосредна перцепција и покрети. За дијете су битни доживљај и акција. Не садрже сви дјечји ликовни продукти ликовноестетички оригиналну вриједност, али ипак већи дио њих има изворан, неометен ликовни израз и ликовно креативно обиљежје. Дијете даје свој став према оному што изражава и не покушава прикрити своје праве осјећаје или направити нешто за одрасле.

Значај комуникације дјеце са умјетничким дјелима

Прихватање ликовних дјела код ученика развија се у комуникацији с ликовним дјелом, а темељи се на култури опажања, посматрања, доживљавања, промишљања и интерпретирања

доживљених садржаја. Посматрати, доживјети и разумјети ликовно дјело поготово данас када је ликовно дјело утопљено у мору многих визуелноликовних порука није једноставно. Као што истиче Гудман „умјетничка су дјела поруке које преносе чињенице, мисли, осјећаје; њихово проучавање припада новонасталом свеждеру под називом ‘теорија комуникације’“ (Goodman, 2002: 214).

Поступно увођење ученика у свијет визуелног, у ликовну културу претпоставља поступно увођење ученика у простор ликовних умјетности, свијет различитих ликовних дјела, што активира код дјеце примјерену ликовну осјетљивост потребну за схватање ликовног дјела, али и за схватање значења визуелноликовних порука које данас постају универзално средство комуницирања. Иако дијете као ликовно необразован посматрач не познаје ликовни језик којим говори ликовноумјетничко дјело, нити још може схватити да умјетнички вриједно ликовно дјело претпоставља јединство садржаја и форме, ипак ликовноумјетничко дјело подстиче у дјетету естетски доживљај (Куšчевић, 2016).

Комуникација дјеце са умјетничким дјелима може се манифестовати на различите начине. Када дијете посматра слику, скулптуру или фотографију, отвара се прозор у свијет умјетника (Turković, 2009). Дијете може доживјети осјећај припадности или блискости с ликовима или ситуацијама приказаним на платну. Дјеца имају невјероватну способност емпатије и могу се лако поистовјетити с ликовима из прича или приказаним сценама. Кроз посматрање умјетничког дјела, дијете може започети унутрашњи дијалог и постављати себи питања о ономе што види.

Умјетност подстиче дјечју машту и креативност. Дјеца често користе умјетничка дјела као извор надахнућа за своје властите креативне активности. На примјер, дијете које је импресионирано сликом природе може одлучити насликати властиту верзију исте сцене или створити властиту причу инспирисану ликовима с платна. На тај начин, дјеца користе умјетничка дјела као средство изражавања властитих идеја и осјећаја.

Важно је нагласити да је комуникација дјеце са умјетничким дјелима интерактивна. Дијете не мора само посматрати и тумачити умјетност, већ може учествовати и стварати властита умјетничка дјела. Кроз цртање, сликање, моделовање или извођење, дјеца имају прилику изражавати се на начин који им најбоље одговара. Овај процес стварања омогућује дјечи да се изразе и да комуницирају с другима путем умјетности.

Комуникација дјеце с умјетничким дјелима такође има позитиван утицај на њихов развој. Умјетност подстиче дјечји емоционални, когнитивни и социјални развој (Herceg i sag, 2010). Дјеца могу научити препознавати и изражавати емоције кроз умјетност. Кроз интерпретацију умјетничких дјела дјеца развијају своје критичко мишљење и способност анализе. Посматрање детаља у умјетничким дјелима подстиче дјечју пажњу и развија њихову способност опажања.

Према Вотсу (2009: 138) главни разлози за кориштење умјетничког дјела у школама су :

- развити код дјеце свјесност, разумијевање и захвалност према вриједности умјетничких дјела, умјетницима као дијелу културне традиције
- допустити дјечи да се идентификују и истражују везе између њиховог практичног рада и ликовних умјетничких дјела
- подржати дјецу да развију своје критичке вјештине гледајући умјетничка дјела.

Комуникација дјеце с умјетничким дјелима такође има позитиван утицај на дјечију социјализацију. Када дијете дијели своје утиске о умјетности с другима, развија се способност комуникације и изражавања властитих мисли и осјећаја. Осим тога, умјетност може бити средство за повезивање дјеце с другима који дијеле исту страст према умјетности. Дјечје изложбе, радионице или групни пројекти омогућују дјечи да се заједнички ангажују у умјетничким активностима, размјењују идеје и стварају нова пријатељства.

Комуникација дјеце са умјетничким дјелима подстиче разумијевање различитих култура и перспектива. Умјетност је универзални језик који превазилази границе језика и културе. Дијете које се изложи различитим умјетничким стилима, традицијама и темама стиче дубље разумијевање разноликости свијета у којем живимо.

Улога наставника у комуникацији између дјетета и ликовно умјетничког дјела

Улога наставника у комуникацији између дјетета и ликовноумјетничког дјела представља кључни фактор у обликовању дјечје перцепције умјетности и развијању дубљег разумијевања свијета око њих. Ликовна умјетност има јединствену способност да подстиче дјечију креативност, осјетљивост, те развија емоционалну интелигенцију. Наставници играју кључну улогу као водичи и подршка у процесу откривања и интерпретације ликовних дјела, стварајући мост између дјечјег свијета и умјетности.

Наставници, прије свега, морају имати осјећај отворености према различитим изражајним облицима које дјеца могу пружити у комуникацији с ликовним умјетничким дјелима. Охрабривање дјеце да изразе властите утиске, емоције и размишљања везана уз умјетничко дјело кључно је за развој њихове умјетничке писмености. Наставници требају бити саосјећајни слушаоци који ће подстицати дијалог, постављати питања која подстичу дубље размишљање те стварати простор за слободно изражавање дјечјих доживљаја.

Дјечије ликовне презентације су им веома значајне, па их стога не треба узимати здраво за готово. Наставници и други старатељи морају бити свјесни и реаговати на дјечију умјетност, јер ће управо кроз ову комуникацију наставници упознати дјечије размишљање, кроз шта пролазе и шта је важно за њих. Међутим, ако наставници немају потребне вјештине и интересовање за умјетност, дјечија умјетност може бити занемарена у учионицама у раним годинама. Када се то догоди, лијепи снови дјеце неће бити цијењени, њихове мисли се дјелимично или потпуно неће чути, а њихови ријетки урођени потенцијали ће атрофирати због недостатка његовања (Adu&Kissiedu, 2016).

Слуњски (Slunjski, 2008) наводи да је у школама потребно на разне начине слушати и разумјети дјецу те документовати њихове исказе. Стратегије разумијевања дјетета подразумевају и савладавање неких специфичних вјештина, попут вјештине успостављања различитих модалитета комуникације с дјететом. Неки од модалитета комуникације, односно изражајних могућности, су вербални, графички, музички и гестовни језик којима дијете може комуницирати користећи се одговарајућим изражајним медијима (Slunjski, 2008).

Иако се употреба умјетности у дјетињству може сматрати развојно одговарајућом, само присуство употребе умјетности можда није лијек за неефикасан умјетнички развој дјеце (Adu&Kissiedu, 2016). Као резултат тога, дјеца су нађерана да цртају на крају лекције како би процијенили оно што су научили. Наставници у својим биљешкама о настави на овом нивоу такође указују да ће дјеца цртати на крају часа. Међутим, немају сви наставници потребне вјештине да усмјеравају дјецу током умјетничког рада и тако остављају дјецу без вођства након чега они процјењују своје резултате. Према Јалонгу (1999) наставници који нису сигурни у своје умјетничко дјело негативно ће утицати на своје ученике. Ово показује да наставници имају велики утицај у утицају на дјечију умјетност и стога им је потребна велика вјештина и знање да би дијете водили. Много је истраживања урађено у области умјетности и већина њих се заснивала на изражавању дјеце кроз умјетност.

На свјетској конференцији о умјетничком васпитању 2006. године, у Унесковим смјерницама за умјетничко васпитање наводи се како се ликовно васпитање остварује кроз три комплементарна педагошкаправца, а то су:

- проучавање умјетничких дјела,
- директан сусрет с умјетничким дјелима (кроз књиге, изложбе и филмове)
- учествовање у умјетничком стварању (Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu, 2006).

Такође се наглашавају три димензије ликовног васпитања. Прва је да дјеца стичу сазнања кроз интеракцију с умјетничкимдјелом или извођењем, са умјетником и са својим наставником, затим да дјеца развијају спознаје кроз властиту умјетничку праксу те истраживањем и проучавањем (неког умјетничког облика те односа умјетности и историје) (Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu, 2006).

Шапман (1978) наглашава значајну улогу коју одрасли (наставници, родитељи и други) имају у развоју дјечије естетске осјетљивости те наводи: „Начин на који се мала дјеца сусрећу с умјетничким дјелима је једнако важан као што је и квалитета истог дјела; у сваком случају одрасли играју значајну улогу у одређивању шта дјеца виде код појединачног дјела, те како се

дјеца осјећају у процесу сусретања с ликовним дјелима“ (Chapman, 1978: 154). Знање ликовног језика и искуство гледања може се стећи једино континуираним сусретом с дјелима ликовних умјетности те посматрањем и доживљавањем понуђених садржаја ликовних дјела, односно, као што наводи Husković (2009).

Улога наставника у комуникацији између дјетета и ликовноумјетничког дјела пресудна је за обликовање дјечијег односа према умјетности. Наставници не само да преносе информације о умјетности, већ и подстичу развој дјечије креативности, естетског укуса те дубље разумијевање људске експресије и културе. Кроз пажљиву подршку и вођење, наставници постају кључни фацилитатори у процесу откривања љепоте и значаја ликовне умјетности у животима дјеце.

Подстицање комуникације дјеце са умјетничким дјелима

Како би се подстакла комуникација дјеце с умјетничким дјелима, важно је пружити им приступ разноврсном умјетничком доживљају. Школе, музеји, галерије и заједнице могу организовати посебне програме и активности намијењене дјеци, попут вођених тура, радионица и изложби прилагођених њиховим потребама и интересима.

Један од начина је организација вођених тура које су прилагођене дјеци. Стручни водичи могу пружити занимљиве информације о умјетничким дјелима на начин који је разумљив и приступачан дјеци. Могу користити приче, игре или интерактивне активности како би их ангажовали и подстакли на размишљање о умјетничким изразима. Обиласци природних љепота попут планина, шума, језера или вртова цвијећа пружају дјеци прилику да се повежу с природом на интимнији начин. Кроз посматрање разноликости облика, боја и текстура у природном окружењу, дјеца развијају свој естетски осјећај. Ова искуства потичу њихову способност опажања љепоте у свијету око себе те их подстичу на промишљање о природни и њеном значају. Изражавање креативности кроз школу у природи се може видјети на Слици 1.

Слика 1: Школа у природи

Извор: <https://www.pp-papuk.hr/edukativni-programi-i-posjetiteljski-centri/program-skole-u-prirodi/#>

Радионице су такође изврсна активност која дјеци омогућава да сами учествују у стварању умјетности. Кроз експериментисање с различитим техникама, материјалима и медијима, дјеца могу изразити своју креативност и истраживати властите идеје. Ове радионице могу се организовати у школама, музејима или галеријама, а стручни умјетници или едукатори могу водити и подржавати дјецу у њиховом умјетничком процесу. Ликовне радионице (Слика 2) пружају дјеци прилику да развијају своју естетску осјетљивост. Кроз експериментисање с бојама, облицима и текстурама, дјеца почињу да препознају различите аспекте умјетничког израза. Ово их учи да цијене љепоту у свијету око себе и да препознају вриједност умјетности као начина изражавања.

Слика 2: Ликовне радионице

Извор: <https://dnd-varazdin.hr/likovna-radionica/>

Изложбе прилагођене дјеци такође су важне јер им омогућују да виде различите умјетничке стилове и теме на начин који је прикладан за њихов узраст. Умјетничка дјела могу бити постављена на нижим нивоима како би била лако видљива и доступна дјеци. Такође се могу користити интерактивни елементи попут звучних или свјетлосних ефеката како би се привукла пажња дјеце и подстакла њихова знатижеља.

Слика 3: Посјета ученика основне школе Музеју Источне Босне Тузла

Извор: <http://muzejibtuzla.podkonac.org/gallery/galerija-posjeta-ucenika/>

Одлазак у ликовне атељеe различитих умјетника пружа ученицима непроцјењиву прилику да уђу у свијет умјетности. Гледајући умјетника како ствара, дјеца не само да свједоче процесу настанка ликовних дјела, већ се и ураћају у креативни процес. Ова искуства потичу дјечију машту и креативност, подстичу их да постављају питања, истражују технике и материјале те развијају дубље разумијевање и поштовање према умјетности.

Претходно поменуто има кључну улогу у формирању естетских критерија код дјеце, што им помаже да постану свјесни разноликости умјетничких приступа и природних феномена, што их даље подстиче на развијање властитог критичког ока и естетског сензибилитета. Ови

разноврсни доживљаји обликују дјечји укус, стил и преференције у умјетности и природи, те их обогаћује естетским искуствима.

Слика 4: Цртежи ученика на тему Језера Човић поља у Доњем Жабару
Извор: Мапа ликовних радова дјеце другог и петог разреда ЈУ ОШ „Доњи Жабар“

У складу са темом, ученици школе у Доњем Жабару су након посјете језеру Човић поље (Слика 4) и споменику Палим борцима Доњи Жабар (Слика 5), своју креативност и доживљај изразили на ликовним радовима који су претходно приказани.

Слика која приказује цртеже дјеце на тему Језера Човић поље у Доњем Жабару представља израз дјечије креативности и доживљаја природе. Цртежи су настали након посјете Човић пољу, што указује на то да су дјеца била инспирисана својим искуством у тој природној средини. На цртежима се истичу кључни елементи природе који су оставили снажан утисак на дјецу. Присутност пута може симболисати путовање или истраживање, што указује на активно учешће дјеце у истраживању околине. Дрво и дрвеће на цртежима могу представљати

специфичне биљке које су дјеца примијетила или су их посебно импресионирала. Језеро, као централни елемент, вјероватно заузима значајно мјесто на цртежима, наглашавајући важност водених ресурса и екосистема.

Овај низ цртежа може се повезати с темом рада о комуникацији дјецe са умјетничким дјелима. Дјечији цртежи често представљају јединствену форму комуникације и израза дјечје перцепције свијета око њих. Кроз ове цртеже, дјеца преносе своје доживљаје, емоције и пажњу посвећену детаљима природе. Комуникација с умјетничким дјелима овдје се може схватити као процес дијалога између дјецe и њиховог израза путем цртежа, гдје се сваки цртеж може сматрати својеврсним језиком који преноси јединствену причу о дјечјем искуству природе. У том смислу, ови цртежи не само да визуално документују посјету Човић пољу, већ и омогућавају дубље разумијевање дјечијег доживљаја природе и како они интерпретирају своје окружење путем умјетничког израза. Овакав рад може послужити као подстицај за даље истраживање о важности умјетничког израза у комуникацији с дјецом, те како се умјетност може користити као средство за подстицање дјечије креативности и изражавања.

Слика 5. Цртежи ученика на тему *Споменик палим борцима Доњи Жабар*
Извор: *Мапа ликовних радова дјеце другог и петог разреда ЈУ ОШ „Доњи Жабар“*

Слика која приказује Споменик палим борцима у Доњем Жабару преноси дубоке емоционалне и симболичке вриједности. Споменик је посвећен онима који су дали животе у рату, а исписана имена палих бораца често представљају индивидуалне приче хероизма и жртвовања. Прилаз споменику наглашава поштовање и оданост према тим особама, док дрвеће са стране може придонијети подстицању мира и природне љепоте.

Дјеца која су нацртала ову сцену након посјете Споменику су обратила пажњу на многе детаље, што се може и видјети на Слици 5. Имена палих бораца могу послужити као подлога за разговор о важности сјећања на прошле генерације и цијену слободе. Детаљи на самом споменику, попут војничких симбола или гестови оданости, такође могу изазвати снажне утиске на дјецу.

Дјеца својим цртежима преносе не само физички изглед споменика већ и осјећаје које су доживјела посјећујући то мјесто. Могуће је да су цртежи наглашавали важност поштовања и захвалности према онима који су дали највећу жртву за своју земљу. Прилаз Споменику на цртежима симболише процес суочавања с прошлошћу и одавања почаст, док присутност дрвећа може нагласити живот и обнову након тешких времена.

Важно је осигурати да се ове активности и програми прилагоде интересима и потребама дјецe. Требају бити интерактивни, забавни и подстицајни, како би дјеца била мотивисана за учествовање и изражавање властитих мишљења. Такође је важно да се ове активности редовно организују како би се континуирано подржавао интерес дјецe за умјетност и стварање.

ЗАКЉУЧАК

Комуникација дјеце с умјетничким дјелима има дубок и вишеструки утицај на дјечји развој. Умјетност пружа дјечи могућност изражавања, подстиче креативност, развија емоционалну интелигенцију и подстиче социјалну интеракцију. Кроз умјетност дјеца се повезују с другим културама и перспективама те развијају критичко мишљење. Стога је важно подржавати и подстицати комуникацију дјеце са умјетничким дјелима како би се развила њихова љубав према умјетности и њихов потенцијал за раст и развој.

Комуникација дјеце са умјетничким дјелима има позитиван утицај на дијете. Ова главна хипотеза истиче важност интеракције између дјетета и умјетности као средства које подржава дјечји развој на више нивоа. Помоћне хипотезе које се баве утицајем ове комуникације на развој дјетета, креативност и социјализацију, додатно наглашавају значај ове интеракције.

Кроз посматрање, интерпретацију и изражавање својих утисака о умјетничким дјелима, дјеца развијају вјештине опажања, емоционалну повезаност, критичко размишљање и когнитивне способности. Стога, подржавање комуникације дјеце с умјетничким дјелима може бити важан фактор у подстицању њиховог свеобухватног развоја и обогаћивању њиховог животног искуства.

Да би се подстакла комуникација дјеце с умјетничким дјелима, кључно је осигурати им приступ разноврсним умјетничким искуствима. Школе, музеји, галерије и локалне заједнице могу организовати посебне програме и активности намијењене дјечи како би им се омогућио квалитетан умјетнички доживљај.

ЛИТЕРАТУРА

- Adu, J. & Kissiedu, K. (2016). Exploring children's communication through art in the early years: The role of the teacher. In *Proceedings of INCEDI 2016 Conference*.
- Chapman, L. (1978). *Approaches to Art in Education*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Друштво Наша дјеца Varaždin. *Likovna radionica*. Preuzeto sa: <https://dnd-varazdin.hr/likovna-radionica/>
- Feldman, E.B. (1970). *Becoming Human through Art*. Englewood Cliffs N. J., Prentice Hall.
- Gardner, H. (1999). *Inteligencija: različita gledišta*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Goodman, N. (2002). *Jezici umjetnosti. Pristup teoriji simbola*. Zagreb: Kruzak.
- Grgurić, N. & Jakubin, M. (1996). *Vizualno – likovni odgoj i obrazovanje*. Zagreb: Educa.
- Herceg, I., Rončević, A., Karlavariš, B. (2010). *Metodika likovne kulture djece rane i predškolske dobi*. Zagreb: Alfa.
- Husković, F. (2009). Umjetničke galerije i likovne sposobnosti djeteta. U: Ivon, H. (ur.), *Djeca i mladež u svijetu umjetnosti*, Split, filozofski fakultet, centar za interdisciplinarne studije Studia Mediterranea, Hrvatsko pedagoško-književni zbor, ogranak Split, str. 131–135.
- Jalongo, M. R. (1999). How we respond to the artistry of children: Ten barriers to overcome. *Early Childhood Education Journal*, 26(4), 205-208
- Kušćević, D. (2016). Likovno-umjetnička djela u nastavi likovne kulture. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Splitu*, (6-7), 43-54.
- Музеј Истоčne Босне Тузла. *Галерија – Посјета ученика*. preuzeto sa: <http://muzejibtuzla.podkonac.org/gallery/galerija-posjeta-ucenika/>
- Организација Уједињених народа за образовање, знаност и културу (2006). *Smjernice za umjetnički odgoj*. Preuzeto sa: http://www.hcdp.hr/wpcontent/uploads/2009/09/Smjernice_UNESCO_o_umjetnickom_odgoju_06.pdf
- Park prirode. Škola u prirodi. Preuzeto sa: <https://www.pp-papuk.hr/edukativni-programi-i-posjetiteljski-centri/program-skole-u-prirodi/#>
- Slunjski, E. (2008). *Dječji vrtić, zajednica koja uči*. Zagreb: Spektra Media d.o.o.
- Turković, V. (2009.) *Umjetničko obrazovanje u tranziciji: likovno obrazovanje u Europskom obrazovnom sustavu*. Metodika Vol.10 No.18, Zagreb, Učiteljski fakultet.

- Watts, R. (2009). *Teaching Art and Design 3-11 Reaching the Standard Series*. Trowbridge, Wiltshire: TheCromwell Press Group.
- Zupančić, T. (2009). *Suvremena umjetnost i njena pedagoška vrijednost. Interdisciplinarni pristup učenju*. Rijeka: Učiteljski fakultet sveučilišta u Rijeci.
- Županić Benić, M. (2011). *Uloga učitelja u komunikaciji djeteta s likovnim djelom*. U: Balić Šimrak, A. (ur.) *Umjetničko djelo u likovnom odgoju i obrazovanju*.

CHILDREN'S COMMUNICATION WITH WORKS OF ART

Abstract: *Communication is an essential element of human experience. Through communication, we express our thoughts, feelings and ideas, as well as understand and interpret the world around us. In this context, art represents one of the most powerful means of communication available to man. Works of art, as expressions of human creativity and imagination, have the ability to touch us on an emotional, intellectual and spiritual level. Art has the power to inspire, stimulate the imagination and evoke emotion in people of all age groups. Children's ability to relate to works of art is no less surprising. Children have a natural inclination towards creativity and expression, and art provides them with a unique opportunity to express themselves and interact with other forms of human expression.*

A particularly interesting topic is children's communication with works of art. Children are open, filled with imagination and sensitive to the experiences that surround them. Art provides a unique opportunity to establish a connection between a child and a work of art, allowing them to explore and express their worlds in a new and creative way, which will be discussed more in the paper.

Keywords: *children, works of art, art, communication*